fl. 45

Inc 1426

Petrus Rombus grammatice atqȝ poetice artis pro
feſſor. dilecto ſibi Ualentino Ferdinandi librorum im
preſſori. S. P. D.

ET ſi qđ a me tantopere eflagitaſti Ualentine cha
riſſime. gratanti animo obſequi optaſſem. tot me
impediūt cure aliorūqȝ negotia modis varijs a-
ſtringunt ⁊ a dicendi muſis que me maxime ab
adoleſceneia delectarunt. ita vehementer diſtra-
hunt: vt tanq̄ Ulixes: neminem meorum nouerim. Cumqȝ in
materiarū rudimentis a b Antonio martini ex baculo cecorum
editis: Sebaſtianꝰ de hueyras magiſter quondā sereniſſimi ꝓn
cipis Alfonſi quē fata indigne. vt palanta magnū. a medio in a
doleſcentia abſtulerunt. Alijqȝ viri huiu artis paſtrane imita-
tores doctiſſimi hucvſqȝ verſati ſunt. Nihilominꝰ ego cui ſi qđ
eruditionis doctrine ſermotionaliſqȝ ſcientie indies fuit: ab eis
hauſi. Eflagitatus tamen quorūdā precibus. vt ipſarū materia
rū rudimēta quibus omnes lactati ſumꝰ in breuius redigerem.
Hoc opuſculū Franciſco qui iā animā reddidit Johāni etiā de
ſancta maria. canonicis regularibꝰ in ſancto eligio meiſqȝ in ar
te grāmatica ea tēpeſtate diſcipulis alijſqȝ eiuſdē ordinis patri-
bus doctiſſimis libēter obtuli: qđ qualecūqȝ ſit ferdināde doctiſ
ſime tu potes cōijcere: qđ ſi cui otio vel proteruitate potius (vt
ita dixerī) cōtēptui ſit: prefati noſtri Antonij materiarū editionē
equo aīo legat quā q̄nto ſtudio atqȝ diligētia a proprio exēplari
īprimi curauerim: res ipſa indicat. Cū igitur nulla prorſus glo-
ria hoc tantū oneris ſuſceperim q̄ vt induſtria mea his qui me
ad hoc hortati ſunt morē gererē te rogo vt ea diligētia hoc opu-
ſculū caracteribꝰ tue nobilis artis imprimi curaueris: qua a me
ſcriptuȝ eſt ad laudē dei omnipotentis eiuſqȝ īmaculate dei ge-
nitricis marie. Uale.

¶ Materiarum editio ex baculo cecoꝛū a petro rombo in artibus baccalario bꝛeuiter collecta incipit.

GRāmatica eſt ars docens comune vulgagium quod conſiſtit in tribus que faciūt hominē grāmaticū. Primū eſt cognitio vocabuloꝛum. vnde omne vocabulum aut eſt nomē aut verbū aut aduerbium: ſumēdo vocabulū large ꝓ dictiōe. ¶ Scdʒ declinatio eoꝛū ⁊ declinatio eſt principij retentio ⁊ finis variatio. Nomen declinatur per ſuas declinationes. verbū ſuas ꝑ cōiugationes. aduerbium non declinatur. ¶ Tertiū conſtructio ipſoꝛum Et fit quatuoꝛ modis. ſ. inter ſubſtantiuū ⁊ adiectiuū. inter relatiuū ⁊ antecedēs. inter ſuppoſitū ⁊ verbuʒ. ⁊ quando una dictio exigit aliam poſt ſe. ¶ Et pꝛimo noui ſcolares debent doceri cōſtructiones caſuū ⁊ inde. per regulam puerilē. ſ. quē he. ⁊c. plane inſtruendi ſunt componere thema

QUinqʒ ſunt cōcoꝛdātie grāmaticales. ſ. caſus genꝰ numerꝰ. ꝑſona ⁊ debita rectitudo. Ad quā requirunt̄ quatuoꝛ. duo ex parte ſuppoſiti. ſ. debitus caſus ⁊ debita habitudo. duo ex parte verbi. debita ꝓpꝛietas ⁊ debita ſignificatio ¶ Unde ſcdm ꝓpꝛietatē oꝛdinetur in debito caſu. Et ſcdʒ ſignificationē in debita habitudine vt patet in arboꝛe pꝛima

SUbſtātiuū	eſt in cuiꝰ vul	nō recte	dicit̄ cousa.
Adiectiuum	gari romātio	recte	

Conueniūt in caſu genere ⁊ numero.

RElatiuū eſt ante late rei recoꝛdatiuū. Añs. eſt initiū rei poſt ferēde p̄cedēs. cōueniūt in genere. nūero. ⁊ ꝑſona.

SUppoſitū eſt cui pertinet actus ⁊ ſignificatio verbi. vel qđ p̄cedit verbū vel inteligit̄ p̄cedere. Uerbū qđ declinatur ſine caſibus conueniūt in numero ⁊ perſona.

¶ Quomodo in	caſu genere numero perſona	ꝙ ambo ſint eiuſdem	caſus generis numeri perſona

TRia ſunt notanda anteq̃ cōponamꝰ latinū per ſuppo
ſitū ⁊ verbuȝ. ¶Primuȝ quot modos habemꝰ cōponēdi
latinuȝ per ſuppoſituȝ ⁊ verbuȝ? Quatuor. ſ. actiue paſ
ſiue verbi īperſonalis ſum es fui. Secūdū punctare clauſualas.
tripliciter. ſ. de partibus principalibꝰ q̄ ſunt ſuppoſituȝ ⁊ verbuȝ
De minꝰ principalibꝰ q̄ ſunt pſona patiēs p actiuā agēs p paſſi
uā: agēs vel patiēs per verbuȝ īperſonale caſus copulatus per
ſum es fui. oēs alie dicunt̃ de bene eſſe. Et in clauſula interiectio
nis due ſunt partes principales. ſ. interiectio ⁊ caſus qui ab ea re
gitur. Unde clauſula eſt diſtinctio rationis per quā diuerſa cō
poſitio locutiōis attingit̃. Et tot clauſule poſſunt pūctari in the
mate quot ibi fuerint actus ſiue interiectiones. Et actus in the
mate eſt infinitiuꝰ p ſe vl' captꝰ cū p̄mo gerūdio. Tertiū iudicare
clauſulā vtrū ſit actie vl' paſſiue ⁊c. vidēdū p̄mo cuiꝰ noticie. Un
notitia eſt clauſula p actū explicite deſignatū Et eſt differētia: q꞉
clauſula poteſt fieri ſine actu explicite deſignato: notitia aūt nō.

CIrca actiuā ſunt notanda duo. ¶Primū quō cognoſcit̃
romātiū actie. qn̄ ordinat̃ ſuppoſitū p modū agēdi ⁊ ſi
ne voce de. d. Scōm q̄d eſt cōponere p actiuā? Eſt po
nere pſonā agētē in ntō: ⁊ pacietē inactō pro nunc. Exēplū. De
os gouerna as creaturas. Cōponit̃. Deꝰ gubernat creaturas.

CIrca paſſiuam ſunt notanda duo. ¶Primum quomo
do cognoſcitur romantium paſſiue? Quando ordina
tur ſuppoſitum per modum paciendi ⁊ ſine voce de. d.
Secundum quid eſt componere per paſſiuam? Eſt ponere per
ſonam pacientem in nominatiuo. ⁊ agentem in ablatiuo. cū pre
poſitione de a. vel ab. Exemplum. As criaturas ſom gouerna
das de deos. Componitur. Creature gubernantur a deo.

CIrca verbū īpſonale paſſiue vocis ſunt notāda duo. pri
mū quō cognoſcit̃ eiꝰ romātiū? Qn̄ ordinat̃ ſuppoſitū
p modū agēdi ⁊ ſine voce de. d. vel qn̄ ordinatur verbū
ſine certo ſuppoſito. Scōȝ q̄d eſt cōponere p v̄bū īpſonale? Eſt
ponere pſonā agentē ī dtio vl' in abltio cū p̄poſitiōe d a. vel ab. ⁊
pacientē ī actio p nūc. Exēplū. amā de d̄s ſe gouerna as criatu
ras. cōponit̃. amat̃ deo vl' a d̄o gubernat̃ creaturas.

CIrca ſum es fui. ſunt notāda duo. p̄mo quō cognoſcit̃

romãtiũ ſuʒ es fui. Qñ ordinatᷣ ſuppoſitũ p modũ eēndi. ¶ Se
cundũ qͦd eſt cõponere p ſum es fui. Eſt illd qd eſt. ⁊ illd qd illd
eſt totũ ponere in nominatiuo. Exemplũ. Deos he gouernan
te as criaturas. Componitᷣ. Deus eſt gubernãs creaturas.

Circa qdcũqʒ verbũ ſunt notãda tria q̃ requirũtᷣ ad ſuã
depẽdentiã. ſ. ꝓprietas ſignificatio ⁊ natura. Vñ ꝓprie
tas in verbo. Eſt vis ſignificãdi ipſuʒ fieri ſub determi-
nato vel indetermiato mõ loquẽdi ¶ Per ꝓprietatẽ intelligimꝰ
vtrũ verbũ ſit pſonale vel impſonale. Verbũ pſonale eſt qd d ſe
ſignificat cuʒ certitudine numeri ⁊ pſone. Verbũ impſonale eſt
qd d ſe ſignificat ſine certitudine nũeri ⁊ pſone. Significatio. eſt
notificatio facta cum ſigno ⁊ eſt triplex. ſ. actiua paſſiua ⁊ indif-
ferens. per ſignificationem intelligimus vtrum verbmu ſit acti-
uum vel paſſiuum vel neutrum. Actiuuʒ eſt qd ſignificat agere.
Paſſiuũ qd ſignificat pati. Neutruʒ qd ſignificat indifferenter.
Natura ẽ vis erigẽdi vl nõ exigendi obliquum a parte poſt ad
pfectionẽ ſue cõſtructõis. Per naturã intelligimꝰ vtrũ verbũ ſit
trãſitiuũ vl abſolutũ. Tranſitiuũ eſt qd exigit obliquũ caſũ a par
te poſt ad pfectionẽ ſue cõſtructõis vt amo. Abſolutũ ẽ qd nõ exi
git obliquũ a parte poſt ad pfectionẽ ſue cõſtructiõis. vt dormio
Et depẽdẽtia eſt vis erigẽdi ſue conditioni terminũ haitudinis
cõgrue Vñ haitudo eſt diſpoſitio ſignificãdi ſubiectũ locutiõis
i reſpectu ad alid. Et eſt duplex. ſ. generalᷣ ⁊ ſpecialis. Generalis
duplex. ſ. ſubſtantiui ⁊ adiectiui. ſpetialis ſeptuplex. ſ. eſſendi. agẽ
di ⁊c. Vñ habitudo ſubſtãtiui eſt diſpoſitio ſignificãdi ſubiectũ
locutiõis p modũ p ſe ſtãtis ⁊ adiectiui p modũ alteri inherentis
⁊ ſic de alijs. Et cũ actu ſilᷣ cõſtruitᷣ itraſitie ⁊ cũ diſſimili trãſitie.

Circa verba datᷣ tres regule quarũ pͥma eſt omne v͛bũ
qd ꝓprie romãtiatᷣ cũ me te ſe vl cũ romãtio ſum es fui
habet ſignificationẽ paſſiuã ⁊ nõ hʒ actiuã. vt frigeo va
pulo letor amor. ⁊ dicitur ꝓprie propter talia. ſicut cõfiteor ⁊ re
cordor. ⁊ qdã vocantur intrinſeca q̃ romãtiãtur cũ me te ſe: ⁊ ſi-
gnificãt paſſionẽ inatã. i. intꝰ natã. ⁊ ſua pſona agẽs põitᷣ i abltõ
ſine ꝑpoſitõe. alia extriſeca q̃ romãtiãtᷣ cũ ſuʒ. es. fui. ⁊ ſignificãt
paſſiõʒ illatã. i. ab alio datã ⁊ cõſtruũtᷣ cũ abtõ mediãte ꝑpoſitõe

Secũda regl̃a eſt v͛bũ terminatũ in or. ⁊ romãtiatᷣ p mo
dũ agẽdi vl in. o. nõ regẽs accuſatiuũ de ſua ꝓpa natu
tura. hʒ ſignificatõeʒ actiuã ⁊ nõ hʒ paſſiuã. vt loquor

ſeruio. Et dꝛ de ſua ꝓpa natura ꝓpter tale verbū ſicut ſtudeo. q2 bñ
regit actīm ſʒ nō de ſua ꝓpa natura. vt ſtudeo lectionē .i. ſup lec. A
pdictis duabꝰ reglis excipiūt verba cōia vt largioꝛ. ꝛc.

T Ertia regła. eſt verbū termiatū in o. regēs actīm de ſua ꝓ
pꝛia natura habʒ actiuā ꝛ fere pōt accipere r. ꝛ facere de ſe
paſſiuū. ꝛ dꝛ fere ꝓpter aliq̄ ſicut facio ꝛ volo ꝛ ſua cōpoſita ꝛ alia
irregularia ꝛ defectiua. vt faxo inquio.

C Irca materiā verbi impſonalis in gñali eſt ſciendū
ꝙ verbū ipſonale eſt verbū deſignatiuū actꝰ vt obli
que dꝛ de ſuppoſito. E dꝛ a ꝑuatiōe pſone q̄ recte ſi-
gnificat̄ p ntīm: vel a ꝑuatiōe pſonalis ꝓpetatis q̄ ē
vis ſignificādi ipſuʒ fieri ſub determiato mō loquēdi de ſe vt de ſe.
aliō vt ad aliō. de alio vt de alio. q2 de ſe verbū ipſonale nullā deter
minatā pſonā ſignificat. Vñ ſi actꝰ cōparat̄ ad certā ſubſtātiā p no
minatiuū dſignatā ꝛ ad certū nūerū eſt pſonał. ſi aūt nō eſt ipſonał.
Et quē caſuʒ regit a parte āte ꝛ a pte poſt q̄re in compēdio. Et fuit
inuētū duplici dē cauſa .ſ. cauſa neceſſitatis. fuit inuētū verbū infiniti
ui modi gerundij vł ſupini ad deſignādū actū quē opoꝛtet intelligi
ſub obliq̄tate ad aliū. d relata. Cauſa cōmoditatis fuit inuētū ꝟbū
inpſonale finiti modi ꝓpter locutiōe de icerto ſuppoſito: q̄ ſepe oc-
currit in expediēdis negotijs. Et ꝟbū ipſonale pfecti modi ſine cō
poſitiōe eſt duplex .ſ. in vr ꝛ in .t.

V Erbū impſonale terminatū i ur eſt qd declinat̄ ad modū
tertiarū pſonarū ſingularis numeri ꝟbi pſonalis paſſiue
vocis vt amat̄ amet̄. Et habet̄ ſcdʒ vſuʒ a verbo pſonali actiue vo
cis nō ſignificāti paſſionē illatā. ꝑter ſuʒ ꝛ volo ꝛ ſua cōpoſita: ꝛ aliq̄
irregłaria ꝛ defectiua ꝛ ꝓpter ineptitudinē vocis vt iquio facio ꝛc.
ꝛ ē eiuſdē ſignificatōis ꝛ nature ſicut ꝟbū a quo deſcēdit.

V Erbū ipſonale terminatū in t. eſt qd declinat̄ ad modū ter
tiarū pſonarū ſinglaris numeri ꝟbi pſonał actiue vocis.
vt tedet eat. pteſū. fuit. miſeret. eat miſertū fuit Et q̄dā ſunt a caſu vł
a foꝛtuna .ſ. habʒ. debet. ſolet. pōt patet incipit ꝛ dſinit. q2 nūꝙ̄ ſunt
ipſonalia niſi qñ iūgūt̄ cū infinitis verboꝝ ipſonaliū Alia ſunt a ꝑ-
ma ipoſitōe .ſ. viginti ꝛ duo q̄ ponūt̄ in arboꝛe depēdētiarū. Et ſūt
paſſiue ſignificatōis ꝛ trāſitiue nature p regulā. ꝟbū ipſonale ꝛc.

C Irca iſta q̄nqʒ ꝓnoīa mea tua ꝛc. Nota ꝙ cōſuenit vſus
doctoꝝ dicere intereſt mea cū loq̄mur d poſſeſſoꝛe ꝛ itereſt
mei cū loq̄mur de poſſeſſione Et ponūt̄ magis in ablto q2
nullꝰ alł caſus ē tātā cōueniētiā retinēs cū gtō ꝛ greci carētes ab ltō
vtebāt̄ gtō. Et in ſingulari q2 cū i oī caſu poſſeſſiui intelligit̄ gtūs

ꝑmitiui.numer⁹ ille debet addi i quo minoꝛ ē ābiguitas In femini
no genere qꝛ nullū aliꝺ gen⁹ ē ita remotū a cōfusiōe. Et talis latini-
tas est incōgrua ꝑmissiua tamē ꝑ figurā antithosim.

VErbū ipsonale ex adiūcto seu ꝑ cōpositōez ē qꝺ cōponit̃
ex verbo ꝑsonali ⁊ ex infinitio gerundio vl'supino. ꝺ quo
dant̃ tres reguleq̄rū ꝑma est q̄ndo fit cōpositio ex tertia ꝑ
sona sum.es.fui. cū infinitio gerūdio vl'supino cuiuscūq3 verbi effi
cit̃ vnū ℣bū ex adiūcto seu ꝑ cōpositiōz eiusdē ꝓprietatis significa-
tōis ⁊ nature sicut ille ifinitiu⁹ gerūdiū vel supinū cū q̄b⁹ iūgūt̃ Exē
plū. Pedro falla bōas pallauras. cōpoit̃. Petrū est loq̄ bona ℣ba

SEcūda rl'a est qn̄ fit cōpositio ex aliq⁹ ℣bo famlatorio cuz
infinitio cuiuscūq3 ℣bi tūc efficit̃ vnū ℣bū famlatoriū eius
dē ꝓpetatis significatōis ⁊ nature sicut ℣bū a q⁹ descēdit
talis ifinitiu⁹ Exēplū. as maas obras podē anojar o fazedoꝛ. cōpo
nit̃. malorū operū pōt tedere factorē. ⁊ sūt famlatoria vult icipit ⁊c.

TErtia rl'a est qn̄ fit cōpositio ex volo vis cū ifinitio duplicit̃
aut act⁹ verbi volo vis ⁊ actus infinitiui ꝑtinēt ad idē sup
positū ⁊ tūc nō ponit̃ mediū Aut ad diuersa ⁊ tunc ponat̃
mediū inter infinitiuū ⁊ volo vis. Exēplū. Deos q̄r seer seruido de
huā femea aq̄l nō q̄r ser maridada de seus parētes. Cōponit̃. De
us vult sibi seruire vnā feminā q̄ nō vult nubere a suis parentibus.

INfinitiu⁹ ē verbū ipsonale. ꝺ se ac[illegible]rei cū ipfectōe designa
tiuū sub certo tp̄e. ⁊ ē eiusdē significatōis ⁊ nature sicut ver
bū a q⁹ descēdit. ¶ Et h3 sex cōstructōes ⁊ hoc distiguēdo
qꝛ aut pōit̃ ꝓ nōie act⁹ ℣bi ⁊ tūc stat abstract⁹ a cōditiōe respiciēdi
suppositū. ⁊ h3 duas cōstructōes ꝑ q̄s exigit̃ ab alia dictōe sub cōue
niēti hitudine casuali ¶ Prima qn̄ ē ℣bū nōialr̃ sumptū ⁊ cōstruit̃
cū adiectia ⁊ idistāti determiatiōe. Exēplū. O vosso boō ler nō ēfa
stia amy. Cōponit̃. vr̄o bono legere ego nō fastidio. Scd̄a qn̄ ē no
mē simplr̃ nomē ⁊ regit illū casū q̄ nō pōt regi a suo ℣bo Exēplū. o
descobrir da cabeça te ēpeçera. cōponit̃. Detegere capitis. nocebit
tibi. Et iste cōstructōes cōueniūt qꝛ i nll'a illarū infinitiu⁹ exigit sup
positū. Et diferūt qꝛ i ꝑma pōt regere talē casū sicut ei⁹ ℣bū modi fi
niti: s3 in scd̄a nō ¶ Aut ꝓ actu ℣bi ⁊ tūc stat i cōditiōe respiciēdi sup
positū ⁊ habet q̄tuoꝛ cōstructōes. ¶ Prima ē cū ℣bis famlatorijs
q̄ sūt habeo ⁊c. Exēplū. Eu ey de leer. cōponit̃. Ego habeo legere.
¶ Scd̄a cū verbo substātiuo. Exēplū. o moço esqueçer omādado
do mestre nō he bōa cousa. cōponit̃. puerū obliuisci preceptū mgr̄i
nō ē bonū. ¶ Tertia cū ℣bis ipsonalib⁹ termiatis i t. ⁊ cū suis ꝑmi
tis. Exēplū. pesame auer fecto homē. cōpōit̃. peitet me fecisse hōiez

Quarta cũ verbis ptinẽtibꝰ ad actũ potẽtie. recolectiue p̃ceptie apetitiue. Exẽplũ de recolectis. recordor ſeruire do. De p̃ceptis intelligo obedire dño meo. De appetitiuis. Deſidero comedere

Nota qꝫ futurũ ĩfinitiui ſupplet̃ tribꝰ mõis ¶Primo mõ p verbũ habẽs ſimilẽ ſignificatiõez. Exẽplũ. ¶Pedro hir aanojar nõ he marauilha. Cõpoit̃. ¶Petrũ atediatũ ire nõ eſt mirũ. Secũdo mõ p fatio.is. ⁊ per recipio.is. ⁊ p rẽ verbi Exẽplũ de fatio. ¶Pedro ẽuergõçadoiro ſeer amy maa couſa he cõponit̃. petrũ facturũ eẽ pudorẽ mihi malũ eſt. Exẽplũ de recipio. Tu ameezinhadoyro ſeres amy nõ ſe nega. cõponit̃. Te recepturũ eſſe medelã a me nõ negat̃. Tertio modo p facio. ⁊ p vt vl' qꝫ ⁊ p p̃mũ futurũ. Exẽpluz. pedro ẽuergõçadoyro ſeer amy maa couſa he. cõpoit̃. petrũ facturũ eẽ vt ipiꝰ me pudeat malũ ẽ

Gerundiũ vl' ſupinũ eſt verbũ ipſonale de ſe actꝰ rei cum impfectiõe deſinatiuũ ſine certo tpore. ⁊ eſt eiuſdẽ ſignificatõis ⁊ nature ſicut verbũ a quo dſcẽdit. ⁊ hꝫ tres cõſtructiões. ⁊ hoc diſtinguẽdo: qꝛ aut vis de primo gerũdio. ⁊ ſic hꝫ vnã quãdo cõſtruit̃ poſt nomẽ ſubſtãtiuũ ex natura cauſe finalis. exẽplũ. Em logar d ſtudar eſtã muitꝰ por razã d aprouey tar. cõpoit̃ in loco ſtudẽdi ſunt pleriqꝫ ratõe ꝓficiẽdi. Scdꝫ gerũdiũ ⁊ vltimũ ſupinũ habẽt aliã. ſ. qñ cõſtruũt cũ verbis ſignificãtibꝰ motũ vt ad quẽ. exẽplũ. El rey foy ouuir miſſa. cõponitur rex iuit ad audiẽdũ ſeu auditũ miſſã. Verũtamẽ i huiuſmodi cõſtructõibꝰ innenit̃ ſepe infinitiuꝰ poſitꝰ pro actõ geruntij. vt vado parare vobis locuz. ¶ Ipſis tamẽ ſecũdo gerũdio ⁊ vltimo qñqꝫ nõ dimittẽtibꝰ ſuã cõſtructionẽ p qꝫ exigũt ab alia dictiõe ſub cõueniẽti habitudine caſuali. exẽplũ. Eu ſõ aq̊ por entẽder. ẽ lẽdo. cõponit̃. Ego ſũ hic ꝓpter itelligẽdũ in legẽdo. ⁊ iſto mõ inuenit̃ ſepiſſime pticipiũ ꝓ ipo medio gerũdio. vt hõ laborãs. vl' laborãdo adiſcit. Et nota qꝫ gerũdia recipiũt p̃poſitiõez p appoſitionẽ qꝛ cõparãt̃ nõibꝰ apellatis ⁊ ſupina nõ qꝛ cõparãt̃ nomibꝰ ꝓprijs. Alia differẽta ẽ apd aliquos. qꝛ gerũdia debẽt poni vbi denotat̃ locus incertꝰ ⁊ ſupina vbi denotat̃ locus certus.

Circa materiã participiorũ. eſt ſciendũ qꝫ participiũ. eſt terminꝰ a verbo natꝰ cũ apropatione tẽporis ſignificatiõis ⁊ nature. vl' aliter. Eſt termiꝰ a verbo natꝰ rei p̃ncipalit̃ ſignificatiꝰ cõcernẽtis actũ cũ tpe ¶ E dr d participo as. qꝛ participat cũ noie in q̃tũ recipit caſus genꝰ admodũ nõis ⁊ nul

lũ exigit a parteante in rõne ſuppoſiti cũ verbo in tribꝰ in quãtũ
recipit tẽpꝰ ⁊ fluxũ ⁊ fieri. ⁊ eſt trãſitiuũ ſicut verbũ a quo deſcen
dit. ¶ Et fuit inuẽtũ duplici de cauſa. ſ. comoditatis q꜡ duo actꝰ
eiuſdẽ modi nõ pñt vniri ſine cõiunctiõe. q꜡ nõ bñ dicimꝰ petrus
legit ſtudet. ſed bñ dicimꝰ petrꝰ legẽs ſtudet. Et cauſa breuitatiſ
q꜡ breuiꝰ ⁊ meliꝰ dicimꝰ. petrꝰ legẽs ſtudet ꝙ̃ petrꝰ q̇ legit vl̕ lege
bat ſtudet. Et ſũt q̃tuor participia ꝙ̃tũ ad vocẽ ⁊ tria ꝙ̃tũ ad tẽ
pora. ¶ Et nota ꝙ participiũ p̃ſẽtis in ns. hẽt̃ ab oĩ v̾bo ꝑſona
li. exceptis verbis in or formatis ab actis in o. ¶ Participiũ futu
ri in rus. habet̃ ab oĩ verbo ꝑſonali habẽti ſupina. exceptis ver-
bis in or. vt ſupra. ¶ Et participiũ p̃teriti in us. habet̃ ab oĩ ver
bo ꝑſonali paſſiue vocis habẽti ſupina Exceptis q̇buſdã paucis
q̃ ponũt̃ in bacl̕o cecorũ. vt a prandeo pranſus: a ceno cenatus.
a juro juratus. a titubo titubatus. a placeo placitus. a pretereo
preteritus. a pateo paſſus. a nubo nuptus. a cõſueſco cõſuetus.
ab aſſueſco aſſuetꝰ. a careo caritꝰ vel caſſus. a cepi ceptꝰ. ab odi
oſus. a perodi peroſus. ab exodi exoſus. a poto potatus. a me-
reo meſtus. a taceo tacitus. a quieſco quietuꝫ. ab audeo auſus.
a ſoleo ſolitus. a gaudeo gauiſus. a fido fiſus. a fio factus.
¶ Participiũ futuri in dꝰ. habet̃ ab oĩ v̾bo ꝑſonali paſſiuo ter-
miato in or. formato ab actiuo in. o. ⁊ ab [illegible] cõi ſumpto paſſi
ue. Inueniũt̃ tñ fiẽdꝰ ⁊ faciẽdꝰ atqꝫ loquẽdꝰ ⁊ ſĩlia q̃ apd̕ aliquoſ
nõia reputãt̃. Ab iſtis ſup̃dictis regl̕is excipiũt̃ cõpoſita de ſũ es
fui. quorũ tria habẽt participiũ p̃ſẽtis. ſ. poſſũ potẽs. abſũ abſẽs
p̃ſũ p̃ſẽs. Et oĩa fere habẽt participiũ futuri in. rus. p̃ter duo. ſ.
poſſũ ⁊ abſũ. Et ſunt eiuſdẽ ſignificatiõis ⁊ nature q̃rũ ẽ vel fuit
verbũ a quo deſcẽdit. et d꜡ quarũ eſt vl̕ fuit q꜡ iuenit̃. abſoluo te
a p̃ctis cõfeſſis ⁊ oblitis q꜡ verba deponẽtia tranſitiua. vt in quẽ
olim ſolebãt eſſe cõmunia ſed apd̕ nos actiua ſunt. ¶ Et [illegible] efficit
participiũ duobꝰ modis. Primo modo qñ verbũ nõ habet vñ
formetur. Exẽplũ. Eſte he enganadoyro a my. Cõponit̃. Iſte
eſt qui caluet me. Scd̕o modo. quãdo venit cũ ſubiecto ſibi nõ
debito. hoc eſt cũ ſubiecto cui nõ conuenit habitudo ſuppoſita-
lis vel cũ cõtraria ſignificatione. Exẽplũ vtriuſqꝫ. Pedro corrẽ
te o cauallo ferio o meeſtre enſinado aliçom. Cõponitur. A pe
tro quo currit vel currebat equꝰ vapulauit magiſter qui docuit:

vel docuerat lectionẽ. ¶ Et ſuppletur per quis vl' qui ⁊ per ſuũ
proprium tempus. Et hoc ſi nõ venit per modũ ablatiui abſoluti
q̄ tunc debet ſuppleri p̄ dum vel poſq̄ ſeu quia ⁊ per ſuũ propri
um tempus. Et quot requirantur. quere regulam. q̄ndo due di
ctiones ⁊c. Exemplũ quando nõ deficit. Eu amante iohãne io
hãne corre. Componitur. me amante iohanes currit. Exemplũ
quãdo deficit. Deos anojante o peccador chora. componitur.
Quando dei tedet vel tedebat: aliquem peccator plorat.

Nota q̄ thema participij datur duobus modis. ſ. expli-
cite ſub aliquo iſtorũ modorũ. amãte amado amado y
ro. ¶ Jnplicite datur duobns modis. Uno modo quã
do iungũtur duo actus p̄ aliquod ſincathegoreuma copulatiuũ
aduerſatiuũ temporale cauſale vel illatiuum. Exẽplũ de copu-
latiuo. Eu leo ⁊ ſcreuo. Componitur. ego legẽs ſcribo. Exem-
plum de aduerſatiuo. Ainda que pedro corra leera. cõponitur.
Petrus curſurus leget. Exemplũ de temporali. Quãdo o mee-
ſtre leer os eſcolares aproueytaram. Componitur. Magiſtro
lecturo: ſcolares p̄ficient. Exemplum de cauſali. Porque lees
aprẽdes. cõponit'. Legẽs adiſcis. Exẽplũ de illatiuo. ſe fores aa
praça acharas peſcado. Cõponitur. Tu iturus ad plateã inue-
nies piſcamẽ. per regulam quolibet partitipiũ ⁊ce. ¶ Alio mo
do per quis vel qui. exiſtẽs in ratione ſuppoſiti ⁊ in modo finito.
Exemplũ. o meſtre q̄ lee eſtuda. Componitur. magiſte. legens
ſtudet per regulam. quotiẽſcũq; ⁊c.

Adhuc thema participij datur duob' modis. ſ. ſub ha
bitudine adiectiui ⁊ ſubſtantiui. ¶ Si ſub habitudine
adiectiui. aut ei cõuenit habitudo ſuppoſitalis aut non
Si nõ: nõ debet cõponi p̄ participiũ. Si ſic. aut determinate: aut
indeterminate. Si determinate tripliciter. Aut ſub habitudine
eſſendi. aut agendi. aut patiẽdi. ¶ Si indeterminate dupliciter.
Quia aut venit cũ aliquo adiuncto per q̄d determinetur. ⁊ tunc
tripliciter vt ſupra. ſi nõ tunc inclinet ad vnã intentionẽ ⁊c. ¶ Si
ſub habitudine ſubſtantiui. aut ſub habitudine ſincathegoreu-
matis cõcomitantiue aut nõ Si nõ. aut ponitur aliq̄d adiunctũ
per q̄d determinet'. Aut ne vt ſupra. ¶ Si ſub habitudine ſub-
ſtantiui in habitudine ſincathegoreumatis cõcomitatiue nõ de

bet cõponi per participiũ ſed per ablatiuũ ſupini. q2 nõ deſignat actus atq3 ſuppoſiti cõpaginẽ ſed purũ actũ. Eexemplũ. Aſſy q̃ perdoado da juſtiça aos ladrões ẽpeeçe aos mercadores. Cõ ponitur. Jndultu vel indulto a iuſticia latronib9 nocetur merca torib9. ¶ Et regit tã a parte ante q̃ a parte poſt talẽ caſum ſicut ſuũ verbũ terminatũ in ur. ⁊ in eiſdẽ verbis habetur: alias deffi cit. Et ſupplet̃ ſicut ablatiu9 abſolut9. ⁊ fere per poſtq̃ ⁊ per ter tiũ futurũ. vel ſecundũ q̃ meli9 diſcreuerit intellect9 proferẽtis.

Circa thema de amar ⁊ por amar eſt notandum. q̃ aut ordinat̃ poſt nomẽ aut poſt verbũ. Si poſt nomẽ. aut ſubſtantiuũ aut adiectiuũ. ⁊ ſic dant̃ regule. quarũ pri- ma eſt. qñ thema de amar ⁊ por amar ordinat̃ poſt nomẽ adie- ctiuu ⁊ ſuo ſubſtantiuo cõuenit talis act9 ⁊ ſine cauſa finali deb3 componi principaliter per vltimũ ſupinũ. poteſt etiam compo- ni p accuſatiuũ gerũdij cũ p̃poſitione de ad. vel p ablatiuũ gerũ dij cũ p̃poſititone de de. vel pro. aut p infinitiuũ ſine prepoſitione Exemplũ. A pedra dura de quebrar he ligeira de deſtruyr o fer ro Componit̃. Lapis durus fractu vel ad frangendũ vel de ſeu pro frangendo eſt abilis deſtructu vel ad deſtruendum vel pro deſtruendo ſeu deſtruere ferrũ.

Secũda regula eſt quãdo actus de amar ⁊ por amar or dinat̃ poſt nomẽ adiectiuũ ⁊ ei nõ cõuenit talis act9. vl' ſi cõuenit cũ cauſa finali debet cõponi latinu3 per ſcdm gerundiũ vel p tertiũ p̃teritũ cũ iſto aduerbio quia. Eexemplũ. qñ nõ conuenit. Eſta gayuota he minha por correr aſinha. Cõ ponit̃. Jſta auca eſt mea currẽdo vel q2 cucurri ſtatim. Exẽplũ. quãdo cõuenit cũ cauſa finali. Som çego por ſtudar. Cõponit̃ Ego ſum cec9 ſtudendo vel quia ſtudui.

Tertia regula eſt. quãdo act9 de amar ⁊ por amar ordi natur poſt nomẽ ſubſtantiuũ ⁊ ei nõ cõuenit talis act9. vel ſi cõuenit cũ cauſa finali debet cõponi per primũ ge rundiũ. Exẽplũ vtriuſq3. Em tẽpo de caçar tenho huũ cam de buſcar perdizes. Componit̃. Jn tẽpo venandi habeo vnũ canẽ querendi perdices.

Quarta regula. quãdo actus de amar ⁊ por amar ordi- natur per nomẽ ſubſtantiuũ ⁊ ei cõuenit talis act9 ⁊ ſi-

fl. 50

ne cauſa finali ⁊ cũ futuratione debet cõponi per participiũ futu
ri actiue vel paſſiue ſignificatiõis vel per negatiuũ preteriti. Exẽ
plũ. No ladrã por ẽforcar diz couſas por aproueitar aas gẽtes.
Componitur. Latro ſuſpẽdendꝰ vel qui nõ dũ ſuſpenſus fuit di
cit res profecturas populis.

QUinta regula. quãdo actus de amar ⁊ por amar ordi-
natur poſt vbũ copulatiuũ ⁊ ſuo ſuppoſito nõ cõuenit
talis actus. vel ſi cõuenit cũ cauſa finali eſt primi gerun
dij. Exemplũ vtriuſqз. Tempo he de leer ⁊ meſtre es de enſinar
grãmatica. Cõponit̃. Tempꝰ eſt legendi ⁊ magiſter es docẽdi
grammaticam.

SExta regula. quãdo actus de amar ⁊ por amar ordina
tur poſt verbũ copulatiuũ ⁊ ſuo ſuppoſito cõuenit talis
actus ⁊ ſine cauſa finali ⁊ cũ futuratione debet cõponi
latinũ per participiũ futuri actiue vel paſſiue ſignificationis: vel
per negatiuũ preteriti. Exẽplũ. No meſtre he por leer quãdo ha
liçom he por decrarar. Componit̃. Magiſter eſt lecturꝰ vel q̃
non dũ legit quãdo lectio eſt declaranda.

SEptima regula. ſi ordinat̃ poſt verbũ ꝑtinẽs ad actũ
potẽtie recollectiue ⁊c. Aut poſt verbũ ſignificatiuũ mo
tus. vt a quo vl' vt ad quẽ debet cõponi latinũ vt dictũ ẽ
Exemplũ. Eu ẽtẽdo de leer quando tu vieres de fallar aelrey
⁊ o emperador for dar fim aa ſagrada juno. Cõponit̃. Ego in-
telligo legere q̃ñ tu venis ḋ loquẽdo regi. ⁊ iꝑator prexerit ad dã
dũ ſeu daturꝰ finẽ ſacre iunoni. ⁊ hoc ſi prexerit teneat̃ copulatiẽ.

CIrca materiã formarũ in generali eſt ſciendũ. ꝙ forma
eſt proprietas formationis determinatiua ſignificatio-
nis originis eius oſtenſiua. ¶ Et eſt duplex. ſ. perfecta
⁊ imꝑfecta. Forma perfecta eſt. in qua verbũ eſt deſignatiuũ
actus ſine cõnotatione ⁊ nõ format̃ vt amo. Forma impfecta ẽ
in qua verbũ eſt deſignatiuũ actꝰ cũ cõnotatione. ⁊ format̃ vt la
teſco. i. incipio latere. Et eſt ſeptuplex. ſ. ichoatiua. meditatia. ⁊c.

IIchoatiua. eſt in q̃ verbũ eſt deſignatiuũ actꝰ ſui ꝓmi
tiui cũ ichoatione. vt amaſco. começo amar. Et forma
tur ſecũdũ artẽ a ſcda pſona ſingl'aris numeri primi p-

ſentis actiue vocis ꝟbi nõ ichoatiui addẽdo co. vt amaſco. exce
pto hiſco ĩ quo ſubtrahit̃. a. per ſincopã: ⁊ cõponit̃ cũ fatim q̄ ẽ
abũdãter. ⁊ dr fatiſco ꝑ quo ãtiquit⁹ dicebat̃ fatiſcor. ris. feſſus
fui. cui⁹ cõpoſitũ de fatiſcor retinet cõſuetudo modernorũ. Oĩa
ſunt tertie cõiugatiõis ⁊ carẽt p̃teritis: ⁊ ſupinis. ſi ſua p̃mitiua
ſunt in vſu. Et ſi inueniat̃ oppoſitũ artificialiter. dictũ eſt vt cõ-
cupiſco. cõcupiui. acciſco acciſciui. Et ſeruant proprietatẽ ſigni-
ficationẽ: ⁊ naturã ſuorũ primitiuorũ. preter augeſco ⁊ integra-
ſco q̃ ſunt paſſiua extrinſeca.

MEditatiua eſt in qua verbuz eſt deſignatiuũ actus ſui
primitiui cum meditatione. vt Amaturio penſo amar
¶ Et format̃ ab vltimo ſupino addẽdo. rio. vt amatu
amaturio. ¶ Omnia ſunt q̃rte cõiugationis ⁊ ſeruãt propetatẽ
ſignficationẽ: ⁊ naturã ſuorũ primitiuorũ. ⁊ carẽt preteritis ⁊ ſu
pino. preter exurio. parturio. Exẽplũ. Quẽ penſa ſeruir a deos
non auera fame. Cõponit̃. Qui ſeruiturit deo nõ eſuriet.

FRequẽtatiua. Eſt in qua verbuum eſt deſignatiuum
actus ſui primitiui cũ frequẽtatione. vt legito. ameude
leer. ¶ Et format̃ in verbis facientib⁹ preteritũ in gi. a
ſcđa perſona ſingularis numeri primi preſentis remouẽdo. s. et
addẽdo. to. vt legis. legito. ⁊ in alijs ab vltimo ſupino mutãdo
u. in. o. vt doctu docto. ⁊ ſi habuerit. a. ante t: mutetur in. i. vt a-
matu amito. ab hac excipiũtur ſupĩa diſillaba. vt natu nato. as.
Ab iſta formatione excipiũt̃ quatuor verba quorũ primum eſt.
Querito de quero. ad differẽtiã de queſo qđ nõ eſt in vſu. niſi in
primis perſonis. Scđm ſcitor de ſcio. mutat ſignificationẽ et eſt
deponẽs Tertiũ ſciſcitor de ſciſco ichoatiuo etiã mutat ſignifica
tionẽ ⁊ eſt deponẽs. Quartũ ſector de ſequor p ſincopã ad diffe
rentiã de ſecutor nomẽ verbale. ¶ A verbis aũt carẽtib⁹ ſupinis
raro formãtur. Inuenit̃ tñ a lateo latito. ⁊ ab egreo egroto. as.
⁊ ſepe inuenitur vnũ frequẽtatiuũ ex alio formari. vt curſito de
curſo. ¶ Et ſunt prime cõiugatiõis ⁊ ſeruant proprietatẽ ſigni
ficationẽ ⁊ naturã ſuorũ primitiuorum.

DEſideratiua. Eſt in qua verbũ eſt deſignatiuuz actus
ſui primitiui cũ deſideratione vt Ameſſo. deſejo amar.
¶ Et format̃ vt plurimũ a ſcđa perſona ſingularis nu

meri primi preſentis. in ſcd̃a cõiugatione addendo. ſo. vt arces arceſſo in alijs mutando vocalem precedentē vltimã cõſonantē in. e. ⁊ addendo: ſo. vt capis capeſo. Inueniunť aliqua formata ab vltimo ſupino mutãdo. u. in. o. vt viſu viſo. ¶ Et quedã mutant aliquas lr̃as. vt ab arcio cõpoſitum de ad ⁊ cio ſcd̃m antiquos formať arcerſo ad differentiaꝫ de arceſſo de arceo ſimiliter ab accio compaſito de ad ⁊ cio ſcd̃m modernos naſcitur arceſſo ad differẽtiã de aceſſo d̃ acedo. ¶ Et ſũt tertie cõiugatiõis ⁊ ſeruant ꝓprietatē ſignificationē ⁊ naturã ſuorũ p̃mitiuorũ.

Diminutiua Eſt in qua verbũ eſt deſignatiuũ actus ſui primitiui cum diminutione vt legulo pouco leer. ¶ Et formatur a p̃ma perſona mutando totũ ꝙſequiť vltimam cõſonantē in vllo. vel in. illo. vt calcio. calcilo. ab hac excipitur cauilo in quo remoueť. l. per ſincopam. ¶ Et oĩa ſunt p̃me cõiugationis ⁊ ſeruant proprietatē. ſignificationē. ⁊ naturã ſuorum primitiuorum.

IMmitatiua. Eſt in q̃ verbũ eſt deſignatiuũ moris ſui p̃mitiui cũ imitatiõe. vt patriſſo: aremedo o pay. ¶ Et formať a ablatiuo ſingulari mutãdo hoc ꝙ ſeq̃tur vltimã cõſonãtē in. is. addẽdo. ſo. vt greco greciſſo vl' grecizo. q2. z. e̾qualet duplici. ſſ. ſcd̃m priſtianũ Interdũ formať ab ablatiuo mutãdo. a. vel. o. in or. vt poeta poetor. philoſopho philoſoffor ¶ Omnia ſunt prime cõiugatiõnis. perſonalis proprietatis abſolute nature. Exemplum. O filho que arremeda o paȳ ſegue o propheta. Cõponitur. Filius qui patriſſat poetatur.

APparitiua. Eſt in q̃ verbũ eſt deſignatiuũ actꝰ ſui p̃mitiui cũ apparitiõe. vt recitico. apareço rezar. E formať a ſcd̃a perſona in prima ⁊ ſcd̃a cõiugationibus. mutando. as. es. in. i. Et in tertia ⁊ in q̃rta remouẽdo. s. et ĩ oĩbꝰ addẽdo. co. vt albes albico. capis capico. ¶ Et oĩa ſunt p̃me cõiugatiõis. ⁊ ſeruãt ꝓpetatē ſignificationē ⁊ naturã. ſuorũ p̃mitiuorũ.

CIrca materiã nominũ verbalium in generali eſt notandũ. qđ nomẽ verbale eſt terminus a verbo natus ſine cõnotatione temporis ſignificatiuus. Vel aliter. Eſt terminus in ſpẽ nois a verbo natus rei verbi principaliter ſignificatiuꝰ habentis

habitudinẽ ſubiecti ad rẽ verbi. ¶ Et dicit̃ de nomẽ. is. ⁊ ꝟbuꝫ
ꝟbi q̃ſi nomẽ ſumptũ a verbo. ¶ Et fuit inuentũ vt actus ſigni-
ficat⁹ per modum fluxus ⁊ fieri ſignificaret̃ per moduꝫ habit⁹
⁊ quietis. ¶ Et eſt duplex. ſ. cõcretũ qđ eſt ſignificatiuũ ſubiecti
cũ rei verbi cõnotatione. Et abſtractuꝫ ⁊ eſt quo res verbi deſi-
gnabilis eſt eſſe ab actus ſuppoſito excluſa ⁊ concretum habet
vſualiter decem terminationes. ſ. oꝛ. trix. bilis. ⁊c.

Verbale in. oꝛ. Eſt cuius romantiuꝫ ſingulariter pꝛola-
tum terminatur in doꝛ. vt amadoꝛ. ¶ Et format̃ ab vl-
timo ſupino mutando. u. in. oꝛ. vt amatu amatoꝛ.
¶ Et regit genitiuuꝫ per regulam vel pꝛopꝛietatis vel habitus
¶ Et deficit quatuoꝛ modis. Pꝛimo modo qñ verbũ nõ habet
ſupinũ. Exemplum. Pedꝛo anoiadoꝛ das moças coꝛre. Com-
ponitur. Petrus cui⁹ tedet vel tedebat puellas currit. ¶ Scđo
modo in verbis intrinſecis ⁊ extrinſecis qꝛ iſtud verbale ſe habꝫ
per modũ actionis: ⁊ iſta verba ſignificãt paſſionẽ. Exemplum
El rey deſterradoꝛ dos ladꝛoões viuera. Cõponit̃. Rex a quo
exulãt vel exulabant latrones viuet. ¶ Tertio modo quãdo ve-
nit cum ſubiecto ſibi non debito hoc eſt cuꝫ ſubſtantiuo neutro.
vel cum ſubiecto cui non cõuenit habitudo ſuppoſitalis. Exem-
plũ. Ho animal comedoꝛ do pam he a võdadoꝛ da villa. Com-
ponitur. Animal quod comedit vel comedebat panem eſt quo
villa habũdat vel habũdabat. ¶ Quarto modo qñ nõ venit cũ
ſua ꝓpa habitudine. Exẽplũ. Pedꝛo amadoꝛ as moças coꝛre.
Cõponitur. Petrus qui amat vel amabat puellas currit vel a-
mãs puellarũ currit. Et ſupplet̃ per quis vel qui: ⁊ per pꝛimuꝫ
pꝛeſens. vel ſcđm p̃teritũ vel per nomẽ participale ⁊ hoc ſi nõ ve-
nit ꝑ modũ ablatiui abſoluti qꝛ tũc debet ſupleri ꝑ dũ vl' poſtq̃.

Verbale in trix. Eſt cuius romãtiũ ſingulariter pꝛolatũ
termiat̃ in deira. vt amadeira ¶ Et format̃ a ſuo ꝟba-
li maſculino mutando. toꝛ. in. trix. vt amatoꝛ amatrix.
Ab iſta formatione. excipiunt̃ Tõſtrix a tonſoꝛ. ⁊ pultrix de pul-
ſoꝛ. quia nullũ aliud verbale in ſoꝛ format femininũ in. trix. ⁊ etiã
nutrix in quo ſubtrahitur tri. ꝑ ſincopã. ¶ Et regit genitiuũ per
regulã vel ꝓpꝛietatis vel habit⁹. ¶ Et deficit illis modis q̃bus
deficit verbale in. oꝛ. ⁊ inſup qñ tale ꝟbale nõ terminat̃ in. toꝛ. ⁊
ſupplet̃ ſicut ſuũ verbale maſculinũ.

BIBLIOTECA NACIONAL DE LISBOA

Verbale in.bilis. Est cuiꝰ romātiū singulariter ꝓlatū termiat̄ in.uel.vt amauel. ¶ Et formāt̄ in verbis faciētibus supinū in.sū. xū.stū.ptū. ⁊ aliqñ in.ctum.ab vltimo supino mutādo.u.in.i.⁊ addēdo.bilis.vt visu visibilis nexu nexibilis.comestu comestibilis.corruptu corruptibilis.cōstructu cōstructibilis. Et in alijs formatur a scđa persona singularis numeri primi p̄sentis remouēdo.s.⁊ addēdo.bilis. vt amas amabilis.⁊ sic de alijs excepta secūda c[o]iugatiōe in qua format̄ mutando.es.in.i.vt doces docibilis. Ab hac excipiuntur verba monasillaba in quibꝰ remouetur.s.vt fles flebilis. Et in aliquibus formatur addēdo.lis.vt vtilis.docilis.vel docibilis.facilis vl' factibilis. Hec tñ verbalia frequēter iueniunt̄ formari ab vltimo supio mutādo.u.in.i.⁊ addēdo lis.vt portatilis doctilis fitilis vel fitibilis.⁊ si aliqua inueniātur irregulariter formata reputent̄ ꝓ exceptione.vt possibilis.gradibilis.proferibilis.resolubilis ⁊ similia. ¶ Et regit datiuū per regulam. verbalia in.bilis. Et aliqñ cōstruitur cū genitiuo.vt substātia est susceptibilis cōtrariorū.q² dicit priscianꝰ Omne enī nomē a quocūq₃ verbo natū genitiuū vl' datiuū sequit̄ ¶ Et deficit illis modis quibus deficit verbale in.or.nisi i verbis intrinsecis ⁊ extrinsecis q² nō deficit nisi in illis in quibꝰ vox nō est apta. Et qñ venit cū substātiuo neutro.q² bene ist[...] verbale est ois generis. ¶ Et supplet̄ scđm potētialitatē ꝑ possū ⁊ q̄s vel q̇.⁊ ꝑ infinitiuū ⁊ scđm aptitudinē ꝑ aptꝰ ⁊ ifiniti. ¶ Et notādū ꝙ verbale in.bilis ex v̄bis actiuis trāsitiuis vt in quē debet exponi ꝑ passionē ⁊ ex verbis neutris ꝑ actionē. Excipiunt̄ aliqua vt frigus est penetrabile.i.aptū penetrare ⁊ via est gradibilis.i. apta per quā q̄s gradiat̄.

Verbale.i ax. Est cuiꝰ romātiū singulariter ꝓlatū terminat̄ in.az.vt capaz.de v̄balibꝰ in.ius.⁊ idus.nō ē certa cognitio. ¶ Et formāt̄ a scđa ꝑsona singularis p̄mi p̄sentis:mutādo vltimā vocalē.cū toto qđ sequit̄ in.ax.ius.idus. vt capio capax.p̄scio presciꝰ.timeo timidus. Et regūt genitiuū ꝑ regulā vel proprietatis vel habitus. Et deficiūt ills modis q̄bus verbale in.o.preter quando venit cum substantiuo neutro quia ista verbalia sunt omnis generis Et supplētur illis modis quibus etiā verbale in.or.

Verbale in.iuꝰ. Eſt cuius romātium ſingulariter prola
tum terminatur in.diz. vt amadiz. ¶ Et format̃ ab vl-
timo ſupino mutādo.u.in.i.ꝛ addēdo. uus. vt amatu
amatiuus. ¶ Et regit genitiuum per regulā vel proꝑetatis vel
habitus. ¶ Et deficit illis modis quibus deficit verbale in.or.
preter quādo venit cū ſubſtantiuo neutro quia iſtud verbale eſt
omnis generis. ¶ Et ſuppletur per quis vel qui ꝛ per poſſū po-
tes.ꝛ per infinitiuū. Exemplū. O meſtre ferediz dos diſcipulos
anoja os. Cōponit̃. Magiſtri a quo poſſunt vapulare diſcipu-
li tedet ipſos.

Verbale in.ns.ē cuiꝰ romātiū ſinglarit̃ ꝓlatū terminat̃
in.ante.ente.inte. Vt amante.leente.ouuinte. Et in.us
in do.vel in da. Vt amado.da. Et in.dus.in doyro vel
in doyra. vt amadoiro.ra. ¶ Et formāt̃ ſicut ꝑticipia ſibi cōfor
mia Et regūt verbale in.ns.ꝛ in.us.genitiuū ꝑ regulā vel proꝑe
tatē vel habitus. Et in.dus.regit datiuū per regulā verbalia in
bilis aut in.dus. ¶ Et deficiunt illis modis quibus tale partici-
pium.ꝛ terminatū in.ns.inſuper in verbis intrinſecis ꝛ extrinſe
cis.ꝛ in hoc verbo lego. Et ſupplet̃ verbale in.ns.ꝛ in.us. ſicut
participiū Et in dus.ꝑ dignus.a.um.et per infinitiuū ¶ Verba
le tamē in būdus formatur a ſcda perſona ſingulari primi ꝑſen-
tis in ꝑma ꝛ in ſcda cōiugationibꝰ remouēdo.s. ꝛ addēdo bun
dus vt amabūdus.i.ſimilis amāti.ſecundū priſcianū. Et notan
dum ꝙ omnia verbalia ſunt omnis generis. preter in.or.qđ eſt
maſculinū.et in trix qđ eſt femininum.

Circa materiam cōparationū. eſt ſciendū ꝙ com
paratio:eſt gradualis participatio relatiōis oſtē
ſiua. ¶ Ad quā requirūtur tria.ſ.materia.mediū
ꝛ forma. ¶ Materia cōparationis eſt illa cui at-
tribuitur gradualis participatio.et eſt duplex ſcꝫ
materia que dicit̃ ſubiectū. ꝛ eſt que alicui cōparat̃. Et materia
q̄ dꝛ obiectū ꝛ eſt cui aliqđ cōparat̃. Medium eſt ſub quo relati
ue oſtendūtur gradualiter participare ſubiectū ꝛ obiectū. Et eſt
duplex.ſ.mediū in quo extremū cōparatur qđ ſolū ſignificat̃ per
poſitiuū. vt aluo negro.ꝛ tale medium dꝛ fundamētum cōpara
tionis. Et mediū per qđ extremū comparat̃ qđ ſolū ſignificat̃ ꝑ

has dictiōes.ſ.eq̄ ita.ſic ſicut.magis.valđ magis ꝛc. Et tale mediū dꝛ forma cōparatiōis. Et iſta cōparatio eſt duplex.ſ.par.qn̄ ſubiectū ꝛ obiectū eq̄liter participant in ſuo medio.ꝛ diſpar:qn̄ inequaliter Et eſt duplex.ſ.intēſiua q̄ndo ꝓcedit de minori gradu ad maiorē ꝛ remiſſiua. ꝑ cōtrariū.exemplū.optim⁹ vt fieres ſperabā de meliori accidit ꝙ fis de meliori bonus.

GRadus ꝓprie loquēdo eſt vox.i.dictio accidēs in eſſe ſignificās formās de ſe aliā vocē vł formata ab alia voce ſub eadē parte oratiōis manēte vel alr̄.ē ſignū vi ſua cathegoreumatice cōnotatiuū q̄litatis cōmunis vniuoce Et eſt triplex.ſ.poſitiuus. cōparatiuus ꝛ ſuperlatiu⁹. qꝛ omne qđ alicui comparat̄ aut cōparat̄ ſub forma paritatis ꝛ ſic eſt poſitiu⁹ cui nō eſt vna ſola dictio ordinata. ſed ꝯ aſſumit̄ poſitiu⁹ cum aduerbio ipoꝛtāti modū eq̄litatis ꝓpter defectū nōis. Aut ſub forma diſpitatis dupłr qꝛ aut fundamētū cōparatōis denotat̄ in eē ſubiecto ſine cōnotatiōe intēſiōis ꝛ remiſſiōis i extremo gradu ꝛ ſic eſt cōparatiu⁹ aut cū cōnotatione intēſionis ꝛ remiſſiōis in extremo gradu ꝛ ſic eſt ſuperlatiu⁹. Et q̄libet iſtorū pōt eſſe duplex ſecūdum duas formas cōnotatas.ſ. intēſionē ꝛ remiſſionē.

POſitiu⁹ eſt gradus cōparatiōis ꝑciſe tribuēs fundamētū Et cōſiderat̄ dupliciter.ſ.ſecūdū vſum ꝛ ſecūdū artē Secūdum artē poteſt eſſe q̄lib3 dictio ſupra cui⁹ ſignificatū eſt deſignabilis gradualis partitipatio. Secūdū vſu3 pōt eſſe regłaris poſitiu⁹ nomē adiectiuū mobile ſecunde declinationis aut tertie.cui⁹ ſignificatū poteſt intēdi vł remitti actu vł habitu vt albus ꝛ ſimilia. Et ratione cōparationis nullum caſum exigit qꝛ de ſe caret forma cōparādi. Sed vi ſue ſignificationis poteſt regere caſum ſub debita habitudine determinatiuu3 ſue dependentie vt plenus vini vel vino.

COmparatiuus eſt ſignu3 oſtēdēdi relatiue participationē gradualē. Vel eſt grad⁹ ꝑ quē fundamentū cōparatiōis denotat̄ in eē ſubiecto ſine cōnotatiōe intēſiōis vł remiſſiōis i extremo gradu Et format̄ irregularit̄ ꝑ regulā bon⁹ melior. Et reguliter ꝑ regłā3:omnis cōparatiu⁹. Et regit cu3 partitione genitiuum vel ablatiuum mediante prepoſitinoe ex. vel de.aut accuſatiuum mediante prepoſitione inter pluralitatis deſignatiuu3. Ut melior chriſtianorū ſeu ex chriſtianis vel de

chriſtianis aut inter xp̄ianos eſt papa. Et ſine partitiõe exigit
imediate gtim vel frequẽtius ablatiuũ ꝓ gtio ex vi cõparationis
aut cõſtruit̃ cũ actio mediãte ꝑpoſitiõe ſup̱ vł ſupra aut vltra vł
cũ alia dictione debite determinãte dependẽtiaꝫ cõparatiui me-
diãte hoc aduerbio ꝙ̃. vt fortior inopis vel inope aut ſup̱ inopẽ
vł ꝙ̃ inops eſt diues. Et deficit tribus modis. Primo mõ quã-
do nõ habemus poſitiuũ. Exẽplũ. pedro he mais homẽ que ti.
Cõponit̃. Petrus eſt magis hõ te vel ꝙ̃ tu. Scðo mõ qñ poſiti
uꝰ terminat̃ in. is. vel in. us. ⁊ hꝫ vocalẽ imediate ante is. vł us.
Exẽplum. Tu es mays neyçio q̃ teu parçeiro. Cõponit̃. Tu es
magis inſciꝰ tuo ſocio. Tertio mõ qñ venit cũ romãtio illiꝰ caſꝰ
qui nõ poteſt regi niſi a verbo vel a participio ⁊ eſt actiꝰ in per-
ſona pacienti ⁊ ablatiuꝰ in pſona agenti. Exẽplũ. Eu ſom mais
enſinado do meſtre q̃ iohãne. cõpõnit̃. Ego ſum magis doctꝰ
a mr̃o iohanne. Et ſuppletur ꝑ magis vł minꝰ ⁊ ꝑ ſuũ poſitiuũ.
¶ Nota ꝙ duobꝰ modis nõ põt cõſtrui cõparatiuꝰ cũ ablatiuo
Primo mõ qñ obiectũ caret ablatiuo. vt Amabiliꝰ eſt phas ꝙ̃
nephas Scðo mõ qñ fit cõꝑatio duarũ denomiationũ reſpectu
eiuſdẽ ſubiecti. vt hõ eſt riſibilior ꝙ̃ ſenſibilis. ¶ Et tribꝰ modis
nõ poteſt cõſtrui cũ noiatio mediante aduerbio ꝙ̃. Primo mõ
quãdo talis dictio deficit in tali caſu. vt Nihil eſt crudelius nece
Scðo mõ in noibus negatiuis. vt nullo veſtrum iſte eſt fortior.
Tertio modo in relatiuis incipiẽtibus a. c. vel a. q. vt Deus eſt
ſũmum bonum quo nihil eſt maius.

SUperlatiuus Eſt ſignũ oſtendendi relatiue participa-
tionẽ gradualem per extremũ denoiatiõis. Et forma-
tur irregulariter per regulã bonꝰ melior. ⁊ regulariter
per regulã omnis ſuplatiuꝰ De cõſtructiõe ipſius eſt dicẽdum.
vt ſupra de cõſtructiõe cõparatiui. Et deficit comuniter ſex mo-
dis. Primo mõ qñ nõ habet̃ poſitiuꝰ. Exẽplum Muyto mais
aſno es q̃ teu parçeiro. Cõponit̃. Tu es valde magis aſinus ꝙ̃
tuus ſociꝰ. Scðo mõ in iſtis dictionibꝰ ante anterior. Exemplũ
Todo ho pay he muyto mais velho q̃ o filho. Cõponitur. Oĩs
pater eſt valde ſenior filio vel ꝙ̃ filius. Tertio modo quãdo ve-
nit poſt ipm̃ romãtium illius caſus qui non põt regi niſi a verbo
vel a participio. Exẽplum Johãne he muito mays enſinado do
meeſtre q̃ todꝰ ſeus parçeiros. Cõponitur. Johãnes eſt valde

magis doctus a mgr̃o oib⁹ ſuis ſocijs. Quarto mõ qñ cõparat̃ ad plures res ſui generis ꝛ nõ ſupraponit̃ oib⁹. Exẽpluꝫ. pedro he muyto mais forte dos homẽs a fora paulo Cõponit̃. Petr⁹ eſt multũ magis fortis hoim ꝑter paulũ. Quito mõ qñ obiectũ eſt numeri ſingularis ꝛ nõ eſt nomẽ collectiuũ. Exẽplũ Johãne he muyto mais nobre d̃ pedro. cõponit̃. Johãnes eſt multũ magis nobil' petro Sexto qñ ſubiectũ ꝛ obiectũ nõ participãt i ead̃ẽ ſpẽ. Exemplũ. O homẽ he muyto mais nobre de todallas animalias brutas. cõponit̃. Homo ẽ valde nobilior oibus aialib⁹ brutis. Et his duobus modis fundatis in diffinitione priſciani quã arguit paſtrana in baculo eſt verum ſi teneat̃ partitiue. Et ſupplet̃ per valde magis ꝛ per multũ magis ſuũ poſitiuũ vl' per valde ſeu multum ꝛ per cõparatiuum.

Nota ꝙ cõpatiuus ꝛ ſuperlatiu⁹ poſſunt teneri quatuor modis. ſ. Cõparatiue. partitiue. excellẽtiue. ꝛ abſolute. Cõpatiue qñ in quolibet ſunt quinqꝫ q̃ notãt̃ in cõpatione. ſ. ſubiectũ. obiectũ. medium. paticipatio. ꝛ modus participãdi. vt Petrus eſt fortiſſim⁹ ſuis ſocijs. Partitiue qñ ſubiectũ ſe habet loco partis ꝛ obiectũ loco toti⁹. vt Tu es maior fratruꝫ Excellẽtiue quando vn⁹ grad⁹ excellit aliũ. vt Amantior amantiorũ currit. Abſolute qñ fit cõpatio ſine obiecto. vt Junior fui ꝛ ſenui ꝛ tu es ſapientiſſim⁹. i. multũ ſapiẽs. Et mlte ſũt locutiões i quibus ponit̃ cõpatiuus pro poſitiuo et ecõtra. ꝛ aliqñ ponitur pro ſuo oppoſito. vt meli⁹ eſt furari ꝙ occidere. i. minus maluꝫ.

Circa materiã figurarũ in generali eſt ſciendũ ꝙ gramatica Eſt ars cognoſcendi ſigna lrãlia cuꝫ eorũ congruis ꝛ incõgruis atributis. Et diuidit̃ in gramaticã preceptiuã et figuratiuã. Gramatica preceptiua Eſt doctrina qua lrãle ſignũ cogit̃ de ſeruire ſcðm ſuã vim propriã. vt Petrus currit. Figuratiua ꝑ cõtrariũ. vt ſermonẽ quẽ audiſtis ꝛc̃. ¶ Qua ꝓpter ẽ notãdũ ꝙ figura eſt alicui⁹ ꝓprietatis partis orõnis a ꝓprio in alienum diſtractio. Et diuidit̃ in gramaticã prohibitiuã ꝛ permiſſiuam. Grammatica prohibitiua: eſt alicuius proprietatis partis orationis a ꝓprio in alienũ irrationalis diſtractio. vt virũ eſt neſcia quã fraudantur. Et diuiditur in barbariſmum ꝛ ſoloeciſmum. Barbariſm⁹ eſt incõcina ꝛ irrõnalis dctõis trãſformatio ꝛ fit q̃

tuoꝛ mōis in ſcriptura vt. ecus. cū. c. in declinatiōe vt petrꝰ is. in
ꝓlatione. vt dn̄s media longa. in ſignificatione vt ſi mulciber ca
piat̄ ꝑ ſua capa. Et ſoloeciſmꝰ eſt incōcina ⁊ rōnal' cōſtructiōis
trāſfoꝛmatio. vt petrꝰ albū currit. ⁊ fit totidē modis. ſ. inter ſub-
ſtātiuū et adiectiuū. relatiuū: ⁊ ātecedēs ſuppoſitū ⁊ verbū ⁊ qn̄
vna dictio exigit aliā poſt ſe. ¶ Grāmatica ꝑmiſſiua ē doctrina
trāſfoꝛmādi rōnabiliter partē oꝛōnis a ꝓpꝛio in alienū. Et diui
dit̄ in tropū methaplaſmū ſchema vel aleothecam. ⁊ hoc ſcđm
tria coꝛreſpōdētia dictioni q̄ ſunt materia foꝛma ⁊ finis quibus
coꝛreſpōdent tres figure. ſ. figura dictionis ſiue methaplaſmus
figura cōſtructōis ſiue ſchemal' vl' aleoteca figura locutōis ſiue
tropus. Vn̄ ſi rōnalis impꝛopꝛietas comittit̄ in locutiōe đꝛ tro-
pus. vt pꝛatūri det. Si in materia hoc ē in voce vel in ſcripto vel
in litteratura ſeu ꝓlatione vel accētu đꝛ metaplaſmꝰ ſiue figura
dictionis ⁊ ē rōnalis īpꝛoꝑetas circa materialia dictionis cōtin
gens. ¶ Et ratio pōt eſſe q̄dꝛuplex. pꝛima cōſuetudo. vt deū ꝓ
deoꝛū. Scđa maioꝛ expꝛſſio ſentētie notabilis opis vt dederitis
media longa vt dictū fuit in hoc verſu Accepiſſe ſiml' vitā dederi
tis in vndis. Tertia oꝛnatꝰ ſeu euphonia. vt fenū ꝑ foenū. Quar
ta ꝓpter metrū vt non eodē curſu ⁊c. ¶ Et hꝫ q̄tuoꝛdecim ſpēs.
vt ptꝫ in his verſibꝰ. Pꝛotheſis apponit caput auferesiſqꝫ reſcin
dit. Sincopa de medio tollit qđ epenteſis auget. Aufert apoco-
pe finē quē dat ꝑagoge. Quā natura iubet pꝛoducere ſiſtole cur
tat. Exthaſis ecōtra pꝛoducit coꝛripiēdā. Sinereſim facies duo
ſi iūgas in vnum. Elipſis necat. m. perimit ſine limpha vocalē.
Diereſimqꝫ facit ſillaba facta duo. Metatheſis theucre tamen
antiheſis canit oli. ¶ Si vero rationalis impꝛoꝑetas comittit̄
in foꝛma. i. in mō ſignificādi ꝑ quē vna dictio cū alia cōſtruit̄ đꝛ
figura cōſtructōis ⁊ eſt rōnalis īpꝛoꝑetas cauſata ꝑ modū ſigni
ficādi dictōis cauſatiuū cōſtructōis cōtingēs vn̄ ſchema ſpectat
ad oꝛnatū. ⁊ aleoteca ad icōgruitatē ⁊ cōtinet ſub ſe octo figuras
PRolēpſis: Eſt figura ꝓ̄ſūptiua rerū ſimul ad aliq̄d q̄rū
ſereatim ꝑ partes eſt diuiſiua. Et đꝛ a ꝓtos ꝙ eſt ꝓ̄mū
⁊ lēpſis aſſūptio q̄ſi ꝓ̄ma ſūptio. Et req̄runt̄ quiqꝫ. ſ. ꝙ
ſit ibi totū. i. multitudo in quātitate diſcreta. Et referat̄ ad aliq̄d
ſimul· ⁊ diuidat̄ ꝑ partes ſereati. ⁊ iter ipas partes ſit diuerſitas
participādi ⁊ ſit ibi aliq̄ impꝛoꝑetas. Et fit generaliter duobus
modis. ſ. implicite qn̄ nō oia req̄ſita expꝛſſe ponunt̄. vt Alter al-

teri⁹ onera portate. Explicite qñ oia expſſe ponūť. vt Aqlarum volātiū q̄dā volāt ab oriēte alie ab occidēte. ¶ Et nota q̄ i prolēpsi pñt variari quatuor accidētia. ſ. pſona. vt Vos legitis vn⁹ philoſophiā ali⁹ theologiā. Et numer⁹. vt illi currūt vn⁹ ꝓpter denariū ali⁹ ꝓpť amorē. Et gen⁹ vt aīalia ſūt viua mares in maiori femīe in minori. Et caſ⁹ vt auiū rapatiū vna diurna alia nocturna. Verūtamē ad tres reglās pōt hoc reduci. Pria qñ act⁹ atribuiť toti ꝛ partib⁹: debēt ſeq̄ partes ſub eadē hitudine verbi gratia. Petr⁹ docet hoīes vnū in grāmatica aliū in logica. Secūda ſi act⁹ atribuiť ptib⁹ debet genitiu⁹ deſignatiu⁹ toti⁹ anteponi vt mechanicorū vn⁹ laudať ali⁹ ditať. Tertia qñ act⁹ r̄mouef a toto ꝛa partib⁹ ponūť ābo i obliq̄tate aliquo participio iūcto toti. vt ſcolariū ꝓfitientiū hui⁹ ſubtilitate alteri⁹ labore ſimiľ fuit cauſa. Impropetas eſt diſcōueniētia caſ⁹ ꝛc. vel q̄ ptes ſūt indepēdētes ꝛ ponūť ſine cōiūctiōe ꝛ qñ nō eſt diſcōueniētia. eſt figura locutionis ꝛc. Neceſſitas eſt expreſſio mentis cōceptus. Poſſibilitas eſt habilitas conſtructibiliū cauſata ab idēptitate totius ꝛ ſuarum partium.

Silēpſis eſt figura cōſtructiōis cōtributiua dictiōis termino cōcipiēti ꝛ cōcepto ꝑ cōformitatē cōcipiēti ꝛ difformitatē cōcepto i ꝓpetate cōceptiua diferētib⁹ media vi copulatia cōtractiō. ꝛ dr̄ a ſin. qđ ē. cō. ꝛ lēpſis acceptio q̄ſi conceptio. Et req̄rūť q̄nqꜫ. ſ. termi⁹ cōcipiēs ꝛ cōcept⁹ ꝛ mediū hñs vim copulādi inter eos ꝛ dictio pluraľ numeri cōtributiua vtriqꜫ ꝛ reddať ſub maiori cōformitate termio cōcipiēti ꝛ ſub miori cōcepto. Et pōt fieri duob⁹ modis. ſ. directe qñ cōcipiēs ꝛ cōceptū ponūť in eodē cāu. Indirecte qñ i diuerſis caſib⁹. Et variať q̄tuor modiſ. Primo mō in cāu. vt dioniſi⁹ cū ſocijs ſuis ſeruiūt deo. Scđo mō in gñe vt lapis ꝛ ferrū parati ſunt ad bellū. Tertio mō in n̄uero. vt rex ꝛ ſui milites hñt gubernare regnū Quarto mō i pſona. vt ego ꝛ martin⁹ curri⁹ ꝛ mixti ꝛc. Et nota q̄ termi⁹ cōcipiēs. Eſt q̄ ſtat i ſua ꝓpa vi. ꝛ cōcept⁹ q̄ abſtrahiť a ſua ꝓpetate. Et oē magis dignū dꜫ cōcipe min⁹ dignū excepto gñe neutro qđ rōne gñalitatis pōt cōcipe gen⁹ maſculinū ꝛ feminū. Impropetas ē inquātū termi⁹ cōcept⁹ abſtrahiť a ſuo ꝓprio in alienū. Neceſſitas ē ſuccint⁹ modus expmēdi mētis cōceptum. Poſſibilitas eſt conueniētia conſtructibilium cauſata inter ter-

minum concipientem ⁊ conceptum.

ZEuma eſt figura cõſtructõis intrãſitiue redditiua diui ſim ꝓꝑetatis vniꝰ dictõis diuerſis terminis cõiunctiõe copulatiua cõtractis vni ꝑ ꝑ̇ꝰ ⁊ ꝓꝑe alteri ꝑ poſteriꝰ ⁊ i ꝓꝑe. Et dꝛ azeumatim ꝙ eſt diuiſio qꝛ in zeumate diuiſim daꝶ vnũ cõſtructibile diuerſis. Et reqrũꝶ q̃tuoꝛ.ſ. duo cõſtructibilia inter ſe differẽtia.ſ. ꝑſona nũero genere ⁊ copulatiua cõiũctio in ter ea ⁊ aliqđ cõſtructibile ꝓꝑe oꝛdinatũ cũ vno illoꝛũ ⁊ im ꝓpꝛie cũ altero ⁊ ꝙ reddaꝶ ꝑ priꝰ illi cũ quo cõſtruiꝶ ⁊ ꝓꝑe ⁊ ꝑ poſteriꝰ illi cũ quo cõſtruiꝶ ipꝛoꝑe Et eſt triplex.ſ. ꝑſonarũ vt ego diſputo ⁊ tu. Generuz vt filia eſt pulchꝛa ⁊ pater . Et numeroꝛũ vt ſcien tia dilgiꝶ ⁊ artes. Im ꝓꝑetas eſt qꝛ vnũ cõſtructibl'e trahiꝶ a ſuo pꝛopꝛio. Neceſſitas eſt expꝛeſſio mẽtis cõceptꝰ q̃ ſine hac figura deſignari nõ põt. Poſſibilitas eſt habilitas cõſtructibiliũ cauſa

Ata in ꝓpoꝛtionato mõ ſignificãdi ꝑ modũ intelligendi. Appoſitio eſt figura cõſtructiõis intrãſitie iungẽdi vnũ terminũ ad đterminatiõnẽ alteriꝰ quoꝛũ alter ipꝛoꝑetatẽ rettinz penes ipaz ⁊ dꝛ ab a qđ ẽ iuxta ⁊ pono is. q̃ſi iũxta poſitio Et reqrũꝶ q̃tuoꝛ.ſ. terminꝰ appoſitꝰ ⁊ terminꝰ cui fit appoſitio ꝙ iungantur imediate.i. ſine couiunctione ⁊ ponanꝶ in eodẽ caſu. Et eſt duplex.ſ. conſueta q̃ndo terminꝰ magis comunis ꝑcedit ⁊ minꝰ comunis ſubſequiꝶ. vt animal homo vtiꝶ virtutibꝰ ⁊ co loꝛatꝰ niger nõ placet pꝛima facie. Incõſueta ꝑ cõtrariũ. vt valẽ tia ciuitas difert a valẽtia vila. Impꝛopꝛietas eſt inq̃ntũ duo no mina ſubſtãtiua vel adiectiua ſine cõiũtõe cõſtruũꝶ vl' qꝛ ſubſtã tiuũ capitur in vi adiectiui vel ecõtra. Neceſſitas eſt ſuccinctus modꝰ expꝛmiẽdi mẽtis cõceptũ. Poſſibilitas eſt cõueniẽtia con ſtructibiliũ cauſata ex idẽptitate ſignificatoꝛum.

EVocatio eſt figura cõſtructõis itrãſitiue vnitiua dictio nũ diuerſarũ ꝑſonarũ ſiñ vi cõiũctõis cõtractarũ ad idẽ ſuppoſitũ ꝑtinẽtiũ ratiõe cõfuſiõis tolẽde Et dꝛ ab ex ꝙ ẽ extra. ⁊ voco as. q̃ſi extra vocatõ Et reqrũꝶ tria.ſ. dctõ euocãs ⁊ euocata ⁊ mediũ ꝑ qđ fiet tal' euocatio. Et ẽ duplex.ſ. nominũ ⁊ ꝟboꝛũ. vñ in euocatione noiuz ꝑ̇ma ⁊ ſcđa ꝑſona poſſunt euo cari ⁊ nõ euocare. excepto gntio ſui ⁊c. In euocatiõe ꝟboꝛũ põt euocari tã terminꝰ ꝑ̇me q̃ꝫ ſcđe q̃ꝫ tertie perſone. Et poteſt eſſe euocãs tam verbũ pꝛime q̃ꝫ ſecũde q̃ꝫ tertie perſone. vt ego ſum

tu:tu es ego.⁊ ille eſt tu ⁊c. Et eſt duplex.ſ.directa q̄ndo ſolūmō variat̄ ꝑſona vt ego ioānes diſputo. Jndirecta qn̄ aliud variat̄ a ꝑſona vt nos rex mādam⁹.⁊ vos quē diligūt hōies decet bn̄ viuere.Nota tamen ꝙ a termino ſub intellecto pōt euocari termin⁹ trib⁹ mōis.Primo modo in iſto relatio q̄. vt q̄ curris diſputas. Scd̄o mō in participijs vt legēs diſputo. Tertio mō in ipe.a.ū. rōne magne diſcretōis ꝙ iportat vt ipſe lego. Quart⁹ mod⁹ pōt addi.feſſ⁹ comedo panē Aliq̄ tn̄ dicūt ꝙ h⁹mōi adiectiuū nō euocat̄ a ꝓnōie ſub intellecto ſed a copulatōe verbi. Jnpropetas eſt in q̄ntū termin⁹ vni⁹ perſone intrāſitiue reddit̄ ad determinationē dictiōis alteri⁹ ꝑſone.Neceſſitas eſt ſucinct⁹ mod⁹ exprimēdi mētis cōceptū.Poſſibilitas cōueniētia iportādi idē ſignificatū.

SJnodoches eſt figura ꝑ ꝙ totū ⁊ aliq̄d ipſi⁹ totius in eriſtēs ipi toti ſibi inuicē ſuas dnomiatiōes cōmunicāt Ut qn̄ ponit̄ totū ꝓ parte ⁊ pars ꝓ toto: ⁊ cōtinēs pro cōtēto.⁊ cōtētū ꝓ cōtinēte Et iſto mō eſt figura locutionis. Alio modo eſt ꝑ quā dnominatio patiētis indiferēter atribuit̄ intranſitiue toti. Et ſcd̄m hoc cauſat̄ impropetas in eo ꝙ actūs pōitur ꝓ ablatiuo ſignificās rem cui ipſa proprietas eſt adeq̄ta. vt miles armat̄ corpus in quo eſt ſinodoches mixta cū ātithoſi. Et dr a ſin. qd̄ eſt ſimꝉ ⁊ doche ꝙ eſt captio q̄ſi ſimul captio.q2 ſimꝉ capit denōiatio toti⁹ cū hoc ꝙ i ipo cōſiſtit ⁊ ecōtra Et req̄rūt̄ q̄nq3 ſ.totū.⁊ aliq̄d in exiſtēs ipi toti.⁊ denomiatio toti⁹.⁊ ꝙ atribuat̄ rei inexiſtēti ſibi.aut econtra.⁊ nō ſit alterius toti⁹. ¶ Fit autem hec figura cū improprietate cōſtructiōis cū nomine adiectiuo vt fidelꝭ aīa3.cū v̾bo paſſiuo.vt doleo caput.⁊ cū ſuo participio.vt femia redemita capillos Jmpropetas eſt q2 a denomiatiōe toti⁹ denomiat̄ id qd̄ in ipſo cōſiſtit vꝉ ecōtra. Necc̄itas ē ſuccinct⁹ modus exprimendi pulcrā ſentētiā. Poſſibilitas eſt conuenientia dnōiatōis cōſtructibiliū cauſata ratione ꝓpinq̄tatis ſignificatorū

SJnthoſis eſt figura cōſtructōis intrāſitiue redditiua alicuius dictionis alicui cōſtructibili gratia conſequendi intellectū illi⁹ cui reddit̄ Et dr a ſin ꝙ eſt cū ⁊ thoſis ꝙ ē cadētia q̄ſi cōcidētia. Et ē ibi ſinthesis. ⁊ dr a ſin qd̄ ē cō ⁊ theſis poſitio q̄ſi cōpoſitio Et eſt ibi ſinthaſis.⁊ dr a ſin qd̄ ē cō ⁊ thaſis cōſtructio q̄ſi cōſtructō. ⁊ ꝑ vnū modū cōſiderādo ſūt idē q2 vbi ē cōſtructio ē cōpoſitio ⁊ ecōtra ⁊ ibi eſt cōcidētia. Et ſinthoſis ē q̄druplex.ſ.ꝑſonarū vt currēs diſputo.⁊ nūerorū.vt popul⁹ cur

rūt. generū. vt anſer eſt fetida. ⁊caſus. vt liber eſt pergamene⁹ al
be. Im ꝓpetas eſt diſconueniētia dictionū intrāſitiue cōſtructa
rū Neceſſitas eſt ſuccīct⁹ modus exprimēdi mētis cōceptū Poſ
ſibilitas eſt cōueniētia cōſtructibilium proportionādorū modo
intelligendi q̄ prouenit ex intrinſeca intellectiōe dictiōis cui fit ta
lis in ꝓpria atributio ⁊ hoc de ſinthoſi vt ab alijs diſtinguit̄ q̄ a
lio modo capitur pro qualibet conſtructione impropria.

Antithoſis ē figura cōſtructiōis redditiua alicui⁹ caſus
alicui conſtructibili gratia cōſequēdi intellectū talis ca
ſus Et dicit̄ ab anti qḋ eſt cōtra ⁊ thoſis. qḋ eſt caſus q̄ſi
cōtraria poſitio caſus. Et eſt ibi ātitheſis ab anti qḋ ē cōtra ⁊ the
ſis qḋ eſt dictio. quaſi contraria dictōis poſitio. vt ſublime volat
ꝓ ſublimit̄ ⁊ ē ibi ātithaſis. ab āti qḋ ē cōtra ⁊ thaſis qḋ ē cōſtru-
ctio q̄ſi cōtraria cōſtructio. vt man⁹ adiuuat vſū. ꝓ vt vſus adiu
uat manū. Habet enī antithoſis duas ſpēs. vna eſt ſoloeciſmi. ⁊
ē cōtraria poſitio caſus ſine rōne grāmaticali fūdata. vt cū dr̄. vr
bē quā ſtatuo vr̄a eſt Alia eſt ſpēs ſchematis vl' aleotece vt ſupra
diffinita fuit. Impropetas in antithoſi ꝓuenit ex pte dictiōis caſu
alis terminātis dependētiā dictiōis exigētis terminū poſitū ſub
hitudie illi⁹ caſ⁹ ꝓ q° ponit̄ tal' dictio in ꝓprie poſita Et fit duab⁹
d̄ cauſis. ſ. ꝓpter equocationē. vt itereſt mea. Et ornatū cōſuetū
vt ſteti ſalamantice. Neceſſitas eſt ſuccinct⁹ modus exprimendi
mentis conceptū ſub habitudie comuniter vtentiū ſermone ta-
lis ideomatis. Poſſibilitas eſt cōuenientia dictionū ſub aliq̄ ra-
tione inuicē cōcordantiū ⁊ q̄ practica hui⁹ figure poti⁹ conſiſtit
in conſuetudine q̄ in rōne. idcirco dicta ſufficiāt.

Circa materiā relationū eſt ſciendū qḋ relatio grā
maticalis eſt antelate rei recordatio. vel ē id ꝑ qḋ
vnū eis aliqḋ idē ſibi vl' diuerſuȝ de cōneceſſitate
reſpicit ⁊ eſt ſeptuplex. ſilicet. pſonalis ⁊c.

Relatio. — Eſt antelate rei recordatio.
- Perſonalis — Suppoſitalis pro eodē nūero.
- Simplex — ꝓ eodē cōi diſtinctis ſuppoſitis
- Locuta — cum explicito antecedēte.
- Meditata — cū iplicito āñte i mēte loquētis
- Mutua — ꝓ duo relatiua inuicē referētia.
- Directa — ſub idēptitate. āñtis ⁊ relatiui.
- Indirecta — ſub diuerſitate. āñtis ⁊ relatiui.

Exemplū p̄mi. Latro furatus fuit qui pepēdit a rege.
Secundi. femina dānauit que ſaluauit.
Tertij. vt Homo legit ⁊ ipſe diſputat.
Quarti. ſi ſuſtuliſti illū dicito mihi.
Quinti. ille legit qui diſputat.
Sexti. aliquis homo qui bene viuit placet deo.
Septimi. deuotus homo quem tu vides placet deo.

RElatiuū eſt illud qđ ſine intellectu reſpectu cui⁹ đr neq̄t intelligi. Añs eſt initiū rei ⁊c. Et eſt duplex. ſ. ſubſtātie ſeu quidditatis ⁊ accñtis ſeu cōnotatōis. Relatiuū ſbē ſeu quidditatis eſt p̄exiſtentie rei antelate recordatiuū. Et ē duplex. ſ. idēptitatis ⁊ diuerſitatis. Relatiuū idēptitatis eſt ātelate rei intrāſitiue recordatiuū. Et eſt duplex. ſ. reciprocū. ⁊ eſt ante late rei ꝑ dictionē q̄m imediate determiat ſub habitudine obliq̄ qui ab eo regitur recordatiuum. Et nō reciprocū eſt antelate rei preter obliquū pronōis determinātis dependentiā dictionis exigentis terminari in ſuo ſignificato recordatiunm.

RElatiuum accidentale ſeu connotatiuū: eſt denoīationis rei ante late recordatiuu ⁊ eſt ſeptuplex. ſ. originis q̄ntitatis ⁊c. Relatiuu originis: eſt denomiationis rei ante late quā hēt a principio ex quo vel de quo recordatiuū. Exemplū de p̄ncipio. De quo iohannes eſt petrides ⁊ illiā vel illeā vel illiatē ſeu illiadem ſuā filiā laudat populus. Exēplū de principio. ex quo anulus eſt argenteus ⁊ illea eſt ymago.

	Quātitatis cōtinue		quātitatē cōtinuā.
	Quātitatis diſcrete		q̄ntitatē diſcretam.
	Qualitatis	Eſt denoīatiōis rei	qualitatem.
Relatiuū.	Temporis	añlate recordatiuū	tempus.
	Loci	quā habet per.	locum.
	Ordinis		ordinem.
	Modi		modū.

Exemplū primi. tu es magnus quāta non eſt aliqua femina.
Secundi. ſeptem ſunt planete celi ⁊ tot ſunt dies ſeptimane.
Tertij. aer eſt frigidus ⁊ talis non eſt ignis.
Quarti. quotēnis eſt puer iſte totēnis nō eſt ille.
Quinti. vbi eſt pater tuus illic eſt mater tua.

Sexti. herus eſt ſcd̄us quoti nō ſunt ſui fratres.
Septimi. ioānes ē diſcipul⁹ grāmatica ⁊ illi⁹ mōi nō ē in logica

RElatiuū diuerſitatis. ē ātelate rei trāſitiue recordatiuū .i. vnū refert ⁊ ꝑ alio ſupponit. ⁊ ſunt tria. ſ. ali⁹. alter. ⁊ reliquus Et nota ꝙ ali⁹ ⁊ alter poſſunt teneri vno mō partitiue. vt hominū quidā boni: alij mali Aliomō pro iſto nōie diuerſus a. ū. vt ego ſuꝫ alter vl' ali⁹ a te. Et eſt dr̄a qꝛ ali⁹ dicit diuerſitatē quidditatiuā ſeu ſubſtantialeꝫ. vt ego ſum ali⁹ a te. Et alter dicit diuerſitatē accidētalē ſeu denomīatiuā. vt ego ſū alter a me ſedente. Item alius in genere maſculino ⁊ feminino dicit diuerſitatē ſuppoſitalē ⁊ in genere neutro dicit diuerſitatē eſſentialem. vt Deus pater eſt alius a deo filio ⁊ nō aliud.

CIrca cōſtructionē relatiuorū eſt notandū qd̄ ambo ſui ⁊ ſuus ⁊ relatiua diuerſitatis ⁊ ipſe diſcretiue poſitum poſſunt regi ab eadē dictione cum ſuis antecedētibus Ceterū relatiuū nō. ¶ Itē relatiuū ſubſtātie ſeu quidditatis nō poſſeſſiuū tenet̄ cōuenire cū ſuo an̄te in gn̄e. nūero ⁊ ꝑſona. ceterū aūt nō. ¶ Sequit̄ de regulis relatiuorū indirectorū.

RElatiuū indirectū eſt antelate rei ſub diuerſitate accidētis ſui antecedētis recordatiuū de quo dātur regule. quarū prima eſt ¶ Si an̄s eſt aliud a dictiōe caſuali debet poni ī genere neutro. ſiue ſit orō ſiue dictio. Exemplū de oratione. vt catholici tenēt mundū creatuꝫ qd̄ nō placet infidelibus Exēplum de dictione legere qd̄ placet tibi pleriſqꝫ eſt in odio.

¶ Scd̄a regula Si an̄s eſt dictio poſſeſſiua debet cōuenire cuꝫ gtio ꝑmitiui incluſo. Exēplum. Tu audis verba mea q̊ loquor.

¶ Tertia regula. Si refertur ad antecedēs rōne vocis ſeu ſigni habēt cū eo diſcōuenire vt tu habes patrē ⁊ id dꝛ a patir.

¶ Quarta regula Si refert̄ ad an̄s rōne ſignificationis poſitū materialiter poteſt cum eo diſconuenire. vt femina deriuat̄ a femur ⁊ illa eſt animal ſiniſtrum.

¶ Quinta regula. Si refert̄ ad an̄s rōne cuiuſcūqꝫ in ipſo incluſi de neceſſitate poteſt cū eo diſcōuenire. Exemplū Papa debet manere rome: qui quondā dominatus eſt ceteris locis.

¶ Sexta regula Si refert̄ ad an̄s collectiuū rōne ſignificatiōis pōt cū eo diſcōuenire. vt ſi gens eſt bona deus protegit eos.

¶ Septima regula. Si refertur ad antecedens iunctum ad-

iectiuo diſponenti ipſuz copulantim vel copulatiue poteſt cum eo diſcõuenire. Exemplum de diſponente copulatim. Hic fit vſus triplicis vini quorũ vnũ eſt mihi ſpãle. Exẽplũ de copulatiue Omnis homo comedit panẽ ⁊ aliquis illorum nõ vtitur ratione.
¶ Octaua regula. Si ponitur inter duo nomina ſubſtãtiua diuerſorum accidentium ad idem pertinentia poteſt cũ eo diſconuenire. vt epulum qui eſt panis durus non eſt bonum edentulis. ⁊ ſtirps ieſſe eſt pia. ⁊c.
¶ Nona regula. Si ãcedẽs nõ eſt cõſtructũ ex diuerſis ꝑ figuram lepos poteſt diſconuenire in numero cum ſuo antecedente vt vos a quo ego exulo caſtigatis multos.
¶ Decima regula. Si antecedẽs eſt cõſtructũ ex prima ⁊ tertia vel ex ſcda ⁊ tertia pſona vel pſonis. ſine cõiũctõe debet cõuenire cũ prima ⁊ ſcda pſona vt ego petrus qui doceo te johãnẽ q̊ vapulabis ſtudeo lectionem.
¶ Undecima regula. Si antecedẽs eſt cõſtructũ ex ſubſtãtiuis diuerſorũ generum vel numerorũ ſine cõiunctione poteſt diſcõuenire cum primo ⁊ ſecundo. Exemplum primi. Locus perpinianum qui vel quod eſt ſec⁹ mare mittit merces per mũdũ. Exemplũ ſcdi. Uterq₃ iſtorũ q̊ diſputat vel q̊ diſputãt placet mihi.
¶ Duodecima regula. Si antecedẽs eſt conſtructum ex diuerſis ſubſtantiuis. mediante coniunctione copulatiua debet poni in nũero purali. Et ſi copulet̃ ãns ex diuerſis pſonis vel generibus ſemper cum digniori habet cõuenire excepto genere neutro. Exemplum primi. Ego ⁊ tu petrus. q̊ nõ peccauimus. carebimus pña. exẽpluz ſcdi. Intellectus ⁊ memoria ⁊ ingeniuz qui ſunt vtiles vel q̊ ſunt vtilia multiplicant virtutes.
¶ Tredecima regula. Si ãcedẽs eſt conſtructũ ex diuerſis mediãte cõiũctiõe diſiũctiua poteſt cõuenire cũ quolibet illorũ. Exẽplum de diuerſis perſonis. Petrus vel ego qui ſeruiui vel ſeruiuit magiſtro ſtudeo vel ſtudet lectionẽ. Exemplum in diuerſis generibus. Quis poteſt ſcire merũ qui vel qd cõſumit̃ in vere.
¶ Alie ſunt relationes in conſuete de quibus dantur regule.
¶ Prima Si antecedens eſt nomẽ ſpeciei concernentis rem diuerſorũ ſexuũ. Eſt diſcõuenientia numeralis. Exẽplum. Deus plaſmauit hominẽ ad ymaginem ſuã ⁊ fecit eos ⁊c.

¶ Secunda regula. Si antecedens eſt nomen rei irrationalis ad quā dirigitur ſermo eſt diſcōuenientia perſonalis. vt benedicite aque omnes que ſup celos ſunt domino.

¶ Tertia regula. Si añs eſt nomē rei in qua vniunt̄ diuerſe nature. eſt diſconuenientia ſignificationis. exemplū. Manus dñi que nos fecerūt clauis cōfixe ſunt.

¶ Quando relatiuum ⁊ antecedens veniunt in eadē oratione ⁊ antecedēs non habet vnde regat̄ ponit̄ in caſu relatiui. exēplū magiſter legit ille magiſtri illi⁹ intereſt. ⁊c. Itē dicit̄ comuniter ꝙ iſta añcedētia aliqñdo ponunt̄ in ntio. ꝑ verſū clama rela. ⁊c.

Circa materiā interrogationū eſt ſciendū ꝙ petitio eſt exigentis inſinuatio. Et eſt duplex. ſ. rogatio ⁊ interrogatio. Rogatio eſt exigentis intētuȝ volūtatis petitio. Et talis fit cū verbis impatiuis vel dep̄catiuis ſeu amonitiuis. vt da mihi paneȝ vel rogo te ꝙ facies hoc ⁊c. Interrogatio. Eſt determinādе petitionis connotatio. Interrogatiuū. Eſt determināde petitiōis connotatiuū. Et habet tredecim ſpēs. ſ. poſſibilitatis. ⁊c.

Interrogatiuum.

Poſſibilitatis		Ex cōpoſitione orationis.
Quidditatis		De hoc qđ eſt res.
Cauſalitatis		De rei ꝑncipio ſiue rōe.
Originis.		Cuius aut de quo eſt aliqđ.
Poſſeſſionis		De poſſeſſionis denoīatiōe.
Quātitatis	Eſt ſignuȝ	De quātitatis denoīatione.
Proportionis	determinā	De ꝓportionis denoīatiōe.
Mltiplicitatis	de petiōis	De mltiplicitatis denoīatōe
Diſtributiōis	cōnotatiuū	De diſtributiōis dnoīatiōe.
Qualitatis		De qualitatis denoīatione.
Ordinis		De ordinis denominatiōe.
Temporis		De temporis denoīatione.
Loci		De loci denominatione.

¶ Exemplū primi. An fugit equus nūquid magiſter laborat.
Secundi. quid agit rex. quid eſt homo.
Tertij. quare eſt homo. cur deus eſt amandus.
Quarti. cuides puer legit. cuidim loquitur puer iſte.
Quinti. cuieum eſt iſtud prediū cuie curris.

Sexti. quanto domino ſeruis q̄te cucurriſti.
Septimi quotuplus eſt petrus tui quotuple mei cucurriſti.
Octaui. quotuplicis lane eſt panus? quotuple locutꝰ fuiſti.
Noni. quotenus eſt ordo? quotene comediſti cereſa.
Decimi. quali homini ſeruiſti? qualiter magiſter legit.
Undecimi. quotus epiſcopus iuit ad papā? quote bibā vinum.
Duodecimi. quotēnis eſt rex? quoteniter addiſcis gramaticā.
Duodecimi. cuias es cujater iuit eṗs. vnde vbi quo qua. ꝛc.

Circa materiā reſponſionuꝫ eſt notanduꝫ ꝙ rñſio. Eſt ſermotionalis petitioni finis poſitio. Et rñſiuū. Eſt ſermotionalis petitioni finis poſititiuū. ¶ Et eſt duplex. ſ. Generalis que fit cū verbo ignorātie ſignificatiuo ſicut. neſcio. ignoro. dubito. Spetialis que dirigitur ad certificandū propoſitum queſiti. ¶ Et eſt q̄druplex. Prima ſatiſfatiēs q̄rēti ꝛ queſtioni. vt quo vadis? rñdet. illuc vado ad eccleſiā. Alia querēti ꝛ nō q̄ſtioni. vt Quot hoīes ſunt in domo? rñdet. vnus. Alia q̄ſtioni et nō q̄renti. vt quo vadis? rñdet. illuc vado. Alia nec q̄rēti nec q̄ſtioni ſi rñſio poſſit dicit. vt q̄lis ē magiſter? rñdet. Ego fui heri in platea. ꝛ habet totidē ſpēs ſicut interrogatiuuꝫ. ¶ Et nota ꝙ cuilibet interragationi debēt poni due reſpōſiōes. vna ꝑncipalis ꝛ poſitiua ſub q̄ multe pn̄t ſpāles eſſe rñſiones. Scđa priuatiua ſub q̄ nullū motū ſumit intellectus ad ſpāles rñſiōes.

Reſpōſiuum. — Eſt ſignū determinādē petitiōis redditiuū.

Poſſibilitatis	Ex oratione compoſita.
Quidditatis	De eo ꝙ res eſt.
Cauſalitatis.	De rei ꝑncipio ſiue ratiōe.
Originis.	De origīs denominatiōe.
Poſſeſſionis.	De poſſeſſionis denoīatiōe.
Quantitatis.	De rei q̄ntitate.
Proportionis:	De ꝓportionis denoīatione
Multiplicitatis	De mltiplicitatis denoiatōe
Diſtributionis.	De diſtributiōis denoīatiōe
Qualitatis.	De qualitatis denōinatione
Ordinis..	De ordinis denoīatione.
Temporis.	De temporis denoīatione.
Loci.	De loci denominatione.

¶ Exēplū p̄mi. poſſibile ē. īpoſſibile ē. verū fugit laborat valde.
Secūdi. aliq̄d iudicat animal rationale ⁊ mortale.
Tertij. quia deū honoret propter ſe vt bonū diligatur.
Quarti. alicuides petrides necuides alicuidi petridim.
Quinti. alicugiū regiū alicuie regie nulicuie.
Sexti. aliq̄nto bipedali aliquãtū bipedaliter.
Sexti. aliquotuplus tocuplus duplus duple nulicotuple.
Octaui. aliquotuplicis duplicis ſimplicis aliquotuplicit̄ dupl̄r.
Noni. aliquotenꝰ binus ternus aliquotene ſingule bine.
Decimi. aliquali bono virtuoſo aliqualiter bene ſubtiliter.
Undecimi. aliquotus totꝰ p̄mus ſc̄dus decetero deinde p̄mo.
Duodecimi. aliquotenis totenis vigenariꝰ cras nūq̄ bieniter.
Tredecimi. aragonēſis. alicuiater cathalane hinc roma. ⁊c.
¶ Et nota ꝙ ad interrogationē factā per vnde ⁊ quo. reſpōdet̄ per nomen propriū ⁊ appellatiuū. verbū aduerbiuz. ⁊ per vbi ⁊ qua per nomē propriū appellatiuū ⁊ aduerbiū.

Quotienſcūq3 iſte intrinſicationes ſcz. me. te. ſe. ſonãt in themate et latinū debet cōponi per intrinſicum vel neutrum abſolutū aut per alia verba et intrinſicationes denotãt pati ab alio debēt remoueri. Exemplū. Eu me eſſorçaua quãdo tu te partiſte das ſcolas: ⁊ ha liçõ ſe lija. Cōponit̄. Ego ſatagebã qñ tu receſſiſti a ſcolis ⁊ lectio legebatur. Si vero denotãt agere in ſemetipſis ⁊ depēdentia dictionis exigit terminari in ſuo ſignificato intrinſicatioues debēt poni: ⁊ in alijs remomoueri. Exemplū. Pedro ſenhor de ſy ſe ajuda ēmentres ho juſto ſe cõfeſſa. Cōponit̄. Petrꝰ dñs ſui vel ſuus adiuuat ſe dum iuſtus confitetur.

Explicit materiarū editio a Petro rōbo ex bac̄lo cecorū breuit̄ collecta. Impreſſa vero Ulixbone per Ualentinū ferdinandi de morauia. Ad laudē oīpotentis dei eiuſq3 genitricis Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſeptimo. vj. kalendas Junij.

Inc
1426